

Bijau, kad politikos ekspertai šiandien tik svarsto, galvoja, stebi, bet nė vienas negali pasakyti, kas nutiks su Europa per artimiausius metus. Kai kas man sako, kad artimiausią mėnesį apskritai neskaityčiau Trumpo žinučių.

Yra tiesos. Jau ne viena jo žinia, gąsdinusi pasaulį, JAV kaimynus, keitėsi ir vertėsi. Tačiau JAV yra per svarbi valstybė, kad neskaitytume ir nevertintume. Iš to vaizdo, kurio negali nematyti, esu linkusi siūlyti įvertinti patį blogiausią scenarijų ir ruošti blogiausiam. Ir čia aš apie visą Europą bei mus, kaip sudėtinę žemyno dalį. Europą, kuri, kaip sakė neseniai Volodymyras Zelenskis Davose, neturi vandenyno tarp savęs ir Rusijos. Ypač apie tą Europos dalį su Lietuva žemėlapyje, kuri istoriškai per panašius kataklizmus arba nukrisdavo į vieną žemėlapio pusę, arba į kitą. Arba į Vakarus, arba į Rytus.

Pagrindinis Kovo 11-osios Lietuvos pasiekimas yra tai, kad mes vėl atsiradome ir įsitvirtinome Europos žemėlapyje Vakarų pusėje ir kad dabar geležinė siena persikėlė nuo Lazdijų prie Medininkų. Tiesa, tuomet dar buvo geras tūkstantis kilometrų sovietų užkariautos teritorijos į Vakarus nuo mūsų, iki rusų kontroliuojamo Berlyno. Dabar gi panašus kilometrų skaičius nuo Vilniaus iki fronto linijos Ukrainoje. Tik jis į Rytus, ir dar su įsiterpusia Lukašenkos diktatūra. Visiškai aiškus yra mūsų interesas.

Ši erdvė į Rytus turi būti Vakarų pasaulio dalis. Ir su Ukraina, ir su Baltarusija, ir su Moldova. Tikslas maksimum – ir su Juodosios jūros regionu, kuris yra svarbus visos Europos saugumui. Ar turime keisti savo strateginius saugumo interesus po žinių iš Vašingtono apie Ukrainą? Tai būtų didžiausia klaida. Atvirkščiai, reikia nustoti jaustis mažiems ir nebijoti stiprios lyderystės. Mes tiesiog neturime kitų galimybių, tik siekti nustumti Rusiją kuo toliau nuo savęs. Visokie kitokie svarstymai – blogi.

Koks gali būti tikrasis Trump motyvas palikti Putiną Kremliuje nenugalėtą, sustabdyti Ukrainos pasipriešinimą, ją padalinti, net pakeisti Zelenskį per rinkimus, stojus taikai? Manau, kad Kinija. Jis bandys Putiną atitraukti nuo aljanso su Kinija. Sunku patikėti tokiu scenarijum. Tačiau jį matau. Tai manęs neguodžia. Nes toks scenarijus būtų Europos sąskaita. Ir todėl mano išvada viena – turim pakeisti savo požiūrį į Europos Sąjungą ir visomis išgalėmis padėti jai sustiprėti.

Tai, kas įvyko trečiadienį, neturėjo būti mums naujiena. Tačiau buvo. Kodėl? Todėl, kad visada iš Vašingtono ateidavo visai kitokios žinios. Dar nesame iki galo supratę, kad esame tapę įkaitais, kad esame per daug priklausomi ir nesavarankiškai saugumo srityje. Ir Trumpas, ir Putinas tai puikiai žino. Dar 2019 metais Vašingtone minint NATO sutarties jubiliejines metines, tuometinis Generalinis sekretorius Jens Stoltenbergas perspėjo, kad NATO 5 straipsnis nėra įkaltas į akmenį.

Ką turime daryti? Tęsti tai, ką jau pradėjom. Kurti Europos gynybinius pajėgumus. Visais lygiais – tiek nacionalinių valstybių, tiek regioniniu, tiek visos ES bendrai. Stengtis išlaikyti JAV Europoje tiek, kiek pajėgsim, bent jau kol atsistosis ant kojų.

Ir dar. Jeigu veiks logika, išplaukianti iš šūkio “Make America great again!”, tai sugriuvusi, Rusijos niokojama Europa niekaip neatitinka JAV interesų. Aš vis dar turiu vilties. Todėl reikia dirbti visur. Turbūt todėl ir ES valstybių lyderių žodynas dabartinio Vašingtono atžvilgiu yra atsargus. Tačiau vieningo atsakymo reikia.

Laukia sudėtingas metas. Krašto apsaugos žmonės mane yra išmokę vienos taisyklės – net jeigu yra tik kokie penki procentai blogiausio scenarijaus tikimybės, mes vistiek turim būti pasiruošę ir jam. Šiandien tiek. Mes dar galime neleisti pasikartoti 1938 metams. Nors daugeliui tokia mintis trečiadienio pavakare buvo pirmoji.

